

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPORTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egyívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. 8.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 arajozar) fizetendő.

Egyéb hirdetésekéknél:

egész oldal ... kor. 22.— negyed oldal ... kor. 8.—

fel oldal 16.— nyolcad oldal ... 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulatnak.

A felekezeti iskolák fejlesztése.

A «Katholikus Tanítók Országos Bizottsága» az utóbbi időben sok hasznos dologgal foglalkozott a katolikus iskolaügy érdekében. Föl kell tennünk, hogy eme hasznos munkálkodás a legilletékesebb helyen, t. i. a miniszteriumban is elismerésben részesült. Mégis azt látjuk, hogy iskoláink fejlesztése elé akadályokat igyekeznek gördíteni onnét, ahol azoknak fejlesztését, előhaladását szorgalmazni és emellett jóakarattal támogatni kellene. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ugyanis ez év június 13-án egy elvi jelentőségű határozatában kimondta, hogy a felekezeti iskolák ezután a községi közadókból nem fejlesztethők, mert a polgári község a hitfelekezettel szemben sem jogot nem igényelhet, sem kötelezettséget nem vállalhat. Az eddig fenn-tartott iskolák azonban továbbra is meghagyandók jellegükben, még ha közadókból tartatnak is fenn. Mit jelent ez? Szerintem azt jelenti, hogy te felekezet elégedj meg annyi iskolával, amennyi eddig birtokodban van, többet nem tarthatsz fenn, ha csak külön meg nem adóztatod magadat. Ahelyett, hogy megkönnyítenek, lehetővé tennék az iskolák szaporodását, előállnak egy olyan elvi határozattal, mely nemcsak a felekezeti iskoláknak, de az egész iskolaügynék hátrányára van, mert a felekezeti iskola nem fejleszthető, a községi iskola meg nem épül mellette, vagy csak csiga-lassusággal. Hogy ezt bebizonyítsam, példát hozok föl. Van egy kis község, mely egy osztatlan felekezeti iskolát tart fenn, ide járnak az uradalomból a cselédgyermek is, bár az uradalom a tanítói fizetéshez nem járul egy fillérrel sem. A cselédek fizetnek ugyan egy-egy gyermek-től egy, esetleg két korona tandíjat, de ez az uradalmat nem terheli. Idővel szaporodnak a gyermekek, jóval túlhaladják a törvényes létszámot, tehát még egy iskoláról kell gondoskodni. A községet szorítják, hogy iskolát építsen, tanítói állást szervezzen. Igen ám, de ha a saját erejéből épít felekezeti iskolát, akkor úgy meg-

terheli magát iskolaadóval, hogy leroskad alatta. Ha pedig közadókból akarja fentartani, melyhez az uradalom is hozzájárulna, akkor az iskola jellegét kell föláldoznia az említett határozat értelmében. Már most mit csináljon az ilyen község? Vagy épít iskolát mint felekezetet s akkor agyon terheli magát, vagy pedig egyik része a gyermekeknek községi iskolába jár.

Azonban egyik iskola szervezése sem megy ám olyan könnyen, mint azt gondolnók, mert egyezkedni, alkudozni kell. A helybeli plébános, természetesen, a felekezeti jelleg mellett foglal állást, bizonyosan pártja is lesz a hívők közül. De lesznek olyanok is, akik sokalják a terhet s ezért inkább községi iskolát óhajtanak. Megindul az egyezkedés, az alkudozás s évek telnek el, mégsem épül sem a községi, sem a felekezeti iskola. Nem helyesebb lett volna-e, ha olyan határozat lát napvilágot, mely nemcsak megengedi a községi iskolák fejlesztését, de egyenesen előírja, hogy nem katolikus tulajdont képező nagybirtok is hozzá járuljon katolikus iskola fentartásához, fejlesztéséhez ott, ahol ezt eddig is igénybe vette. Ezt kívánna a méltányosság és az igazság. Míg az iskolát fejleszteni nem kellett, addig jó volt a felekezeti jelleg, azután már nem jó? Kár ilyen határozatot hozni, mert ahelyett, hogy tisztázná az állapotokat, inkább zavarosabbá teszi azt. Elgondolni is különös, hogy egy olyan községben, hol ezután az egy tanterem helyett kettőre lesz szükség, az egyik megmarad felekezeti jellegével, a másik pedig községi jellegűvé épül. Természetesen iskolaszék is kettő kell, pedig sok helyen egyhez is alig lehet olyan tagokat fogni, kik a gyűléseken hajlandók megjelenni. Meg aztán egy faluban két iskolaszék működése egy csöppet sem mozdítja elő a békés együttélést.

Más okból sem szerencsés gondolat a felekezeti iskolák mellé községi iskolák szervezése. Aki ismeri ezen iskolák körül fölmerülő ügyrend lassú elintézés módját — különösen a tanítóválasztásokat illetően — az nem kér belőle.

Hogy a hitfelekezeti iskolák főntartói tudomást szerezzenek a községi iskoláknál történő tanítói választásokról, elmondom röviden egy községben a felekezeti iskolák mellé, államsegéllyel szervezett két községi iskola három éves történetét. Oly községről van szó, hol eddig az iskolák községi közadókból tartattak fenn felekezeti jelleggel. Szükségessé vált a tantermek szaporítása. A község azonban sokallotta már az iskolaadót és az államhoz fordult segítségért. Az állam megígérte, hogy két osztály fölállítására esetén egyik-egyik tanító fizetéséhez ad 600—600 koronát. A többit adja a község és gondoskodjék iskolaépületről. A segélyezésről szóló végzés azonban oly későn érkezett le, hogy iskolaépítésről már szó sem lehetett. Hogy azonban a megajánlott segélyt el ne veszítsék, kihirdettek a két állásra a pályázatot, amely megjelent október első felében. A választás megtörtént, de mire az illetők állásukat elfoglalhatták, érkezett december elseje. (Ez évben a felekezeti iskola helységekben tanítottak felnapos rendszer mellett.) Hogy huzodhatott a dolog decemberig, kérdezhetnék azok, akik előtt az eljárás ismeretlen, hiszen felekezeti iskolánál egy hónap alatt be lehet tölteni az állásokat, sőt sürgős esetekben hamarabb is? Igen, csak hogy itt egyedül az iskolaszék intézkedik hatáskörében, míg amott a közigazgatási bizottság nélkül nem lehet tenni semmit. Be kellett terjeszteni az összes pályázókról készített minősítési táblázatot az okmányokkal együtt és mikor a közigazgatási bizottság nem tett a pályázók ellen kifogást, csak akkor lehetett a választás napját kitűzni, melyen megjelent a kir. tanfelügyelő megbízottja is. Ezután a megválasztottakat ismét föl kellett terjeszteni megerősítés végett s csak mikor ez megtörtént, foglalhatták el állásukat. Attól függ az elintézés gyorsasága, hogy a közigazgatási bizottság mikor és hány-szor tartja üléseit hónapokint.

Ha egy hónapban csak egyszer tart és ezen ülésekről a fölterjesztés elkészült, úgy pihenhet az ügy a másik hónapig. Ezen hosszúság és késedelmes eljárás mindannyiszor ismétlődik, valahányszor tanítóváltás van. Az illető községben most már, az első választással, harmadszor fordul elő. Az első évben megválasztott egyik tanítót földműves iskolához hívták be két éves tanfolyamra és ezt október 2-án tudta meg. Állásáról, természetesen, lemondott. A választás ismét ilyen hosszú tartózkodás után ment volna keresztül, de a kir. tanfelügyelő ajánlotta, hogy a választás után azonnal hívják meg a megválasztottat, a megerősítésért felelősséget vállal. Így lett a második évben szintén december elsejére tanítója a községi iskolának. A tanfelügyelő intézkedése nélkül január elsejére lett volna. Most kezdődnek a harmadik tanév, de egyik iskolánál sínes tanító. Október 1-én lemondott mind a kettő. Hogy lemondásukat október 1-re hagyták, annak az lehet az oka, hogy új állásukon ezen időtől kezdődik fizetésük. Ha előbb mondanak le, akkor sem az új, sem a régi

állásukon nem kapnak fizetést. Ismét kezdődött a dolog pályázatkijelöléssel és ha a tanfelügyelő biztosítja a megválasztottakat megerősítésükről, akkor december 1-én kezdetét veheti a tanítás.

Nagy hiba az is, hogy az állam megajánlott évi segélyt nem a hitközségnek adja, hanem a tanítónak, illetőleg személyhez köti. Ha tehát személyváltozás van, mindannyiszor újra kell kérni a megválasztott tanító részére a segély kiutaltványozását, ami pedig egykönnyen nem történik. Az első évi segélyt jóformán a tanév befejezésekor kapta meg az illető község, addig fizette a tanítót a magából. Ha nem fizeti, hát a tanító, az állam jóvoltából, mehetett volna a holdba ebédelni. A múlt évben is így történt. A tanév befejeződött, a tanító ott sem volt már, mikor megjött részére a kiutaltványozott összeg. Ez évben ismét más névre kell majd kérni és megjön talán májusra vagy júniusra. Ilyen a községi iskolák ügyrendje a tanítóválasztások körül. Sok munkával és kellemetlenséggel jár, úgy hogy birkatürelme legyen annak az elnöknek, aki munkakedvét nem veszíti a sok huza-vonásban.

Az elmondottakból, azt hiszem, meggyőződhetnek iskolafőntartóink, hogy felekezeti iskolák mellé nem való községi iskola, mert amennyi haszon volna az államsegélyből, sokkal több kár származik abból, hogy a gyermekek rendes iskolába járása akadályozva van a nehézkes tanítói választások miatt. Az államsegélynek ne örüljenek, mert az valóságban nem tesz ki annyit, amennyit ígérnek. Hiszen főntebb láttuk, hogy csak háromnegyed évre fizetik a segélyt, mert egy negyedévig nincs tanító, abban benne vannak saját filérjeik is.

A hitfelekezeti iskolákat főntartó községek tehát óvakodjanak községi iskolák fölállításától. A «Kath. Tanítók Országos Bizottsága» pedig igyekezzék tekintélyével odahatni, hogy az említett elvi jelentőségű határozat hatályon kívül helyeztessék.

Jászapáti.

Szabó Ferenc.

A népiskolák államosításával járó veszélyek.

(Folytatás.)

Ha azonban nem akarunk igazságtalanok lenni, mélyen tisztelt Szakosztály! be kell vallanunk, hogy a magyarországi állami iskolák még nem állanak a lejtő legalsó fokán. Nálunk még sem a tanügyi kormány, sem az állami tanférfiak nem akarnak vallástalanok lenni, joggal tiltakoznak tehát a vallástalanság vádjá ellen; ámde ugyanakkor kézzel-lábbal dolgoznak a felekezetieskedés vádjá ellen is és óvatosan kerülnek az iskola belső életében mindent, amiről annak ker. jellegére lehetne következtetni azért ha tényleg még nem vallástalanok is, mégis már a vallástalanság első lépcsőjén állanak, t. i. a vallási közönyösség lépcsőjén, amelyen munkájuk ker.

szempontból fölötte veszedelmes, amennyiben a felekezeten állam, ha elvéhez hű és eljárásában következetes akar lenni, sem a tanítók, sem a tanulók vallásával nem törődhetik, következésképp nem irányítja és nem is irányíthatja a tanulók vallási meggyőződését, aminek következménye, hogy a vallásos meggyőződést negligáló állam iskolája a vallási közönyösség melegágya, a minden vallást egyformán ravasznak hirdető protestáns elv tényleges megvalósítása a kath. ifjúság előtt. Már pedig semmi szükség arra, hogy a magát hitfelekezetenek, sőt a felekezeten kívül állónak hirdető állam az iskolák által a protestáns hitközönyösség ügynöke legyen a kath. meggyőződés rovására.

A vallásos meggyőződés ápolásának hiánya, sőt tervszerű mellözése maga után vonja az erkölcsi nevelés hanyatlását is, mert a büntől, az erkölcsi pizsoktól, a becsstelenségtől rettegő lelkiismeret kiművelésére nincs a modern, kereszténytelen neveléstudománynak számbavehető eszköze. Tudomány, természetes erkölcs, közbeszülés, emberi tekintetek és sok más hasonló dolgok, amelyekkel a modern pedagógia hatni akar az erkölcsi jellemre, csak a külső becsületességet képesek biztosítani, de a jóban megszilárdult akaratot, a szeplőtelen jellemet, az erkölcsi tisztaságra kényes lelkiismeretet meg nem alkotják soha. Azért hirdeti a tehetetlenségben vergődő modern pedagógia, hogy «újra elő kell szednünk a vallás s a tekintély eldobott fegyvereit» (Geöcze S.: Az akarat nevelése? I.), hogy «az emberiség kiábrándult a tudományból, melynek elterjedése nem hozta meg a hozzákötött remények teljesültét» (U. o. I. I.) stb. De ha az emberiség a XX. század hajnalán kiábrándult a tudományok erkölcsnemesítő hatásából, akkor ki kell ábrándulnia a tudományok nevelő hatásától esudákat váró és a vallást mellékesnek tekintő állami iskolákból is, amelyekben a növendéket nem veszi körül vallás-erkölcsi légkör; amelyekben csak hallanak az erkölcsről, de nem gyakorolnak erkölcsöt; amelyekben van tanítás bőven, de nincs meg a keresztény élet. Ez a vallási közönyösség és a belőle folyó erkölcsi gyengeség az állami iskolák egyik legnagyobb hátránya. Amde hálát lehetné adni az Istennek, ha a baj csak ekkora maradna és nem növekednék. Ki állhat azonban jót, hogy a tanügyi kormány minden időben olyan dícséretes buzgósággal fogja sürgetni a vallás-erkölcsi nevelést, mint most? Ki biztosítja a hazai katolicizmust, hogy az államhatalom nem kerül olyan egyének kezébe, akik a keresztény szellem esküdt ellenségei, kiknek kezében az állami tanítóóság az istentagadás és a társadalmi forradalom fizetett szolgája tartozik lenni? Adja Isten, hogy ezek a rettentés-idők nálunk soha be ne következzenek! Lehet, hogy nem is fognak bekövetkezni, de mivel ki zárva sincsenek, azért teljesen érthető és indokolt az a bizalmatlanság, melyel a hitéhez

ragaszkodó nép a felekezeten állam iskoláinak működését kíséri; mer ahol a szabadelvűség eljuthatott a végső kifejlődésig, ott vagy nyílt istentelenséget hirdetett vagy egyengette a társadalom felforgatásán dolgozó és az egyházat halálisan gyűlölő radikális szocializmus útját. Ne kecssegtessük magunkat tehát azzal a hű reménnyel, hogy a magyar állapotok nem fognak idáig jutni. Lehet! De azért mégis jobb félni, mint megijedni.

Guzsvenitz Vilmos.

(Folytatása következik.)

A tantervi munkálatokról.

(Folytatás.)

Míg ezt a módszert nem akartuk átvenni az állami munkálatokból — pedig kíméletlen támadások értek — addig a magunk első munkálatán is változtattunk, ezen elv parancsára hallgatván. Az 1896-ban kiadott tervjavaslatunk a természetismertető tárgyakat egymásra vonatkoztatva közli; az új javaslat — anélkül, hogy ezt valahol erősebben követelték volna, a természetismertető tárgyakat: természetrajzi képek, természet-tani képek, egészség-tani közlemények és gazdasági tudnivalók címek alatt külön részletezve, sorolja föl anyagukat.

Az enektanítás terén — hallgatva a folyton fokozódó kívánságokra — a jobb viszonyok között élő iskolák számára a kotta szerint való tanítás tervezetét is adtuk a hallás utáni tanítás anyaga mellett. Ez utóbbit kiküszöbölni a tantervből már csak azért sem lehetett, mert tanítóképző-intézeteink (nehogy valaki csak a kath. intézetekre gondoljon) a zeneoktatás célját nem képesek annyira megoldani, hogy az intézetbe zeneileg teljesen műveletlenül lépő jelöltet a kotta szerint való tanításra képesekké tehetnék. Kivételek, csekély számban, lehetnek s vannak is, de a kivételek a tételt erősítik s nem döntenek.

Már az 1896-ban közreboesátott javaslatban felsoroltatott a női kézimunka anyaga s ez a legújabb munkálatban is megmaradt; míg az általános kézimunkaoktatás terve az újabb vívmányok megvalósítása. Kipróbálatlan ugyan s a tanítóóság erre való készütsége is ismeretlen; de a tanügyi közvelemény olyannyira sürgeti, követeli, a tanítótól kívántató készség pedig aránylag oly csekély, hogy a hatások, melyek ez oktatásoktól remélhetők, igazán megérdemlik ezt a lépést és a tanítóóság fáradozásait.

A Tanügyi Tanács hozzájárult ezentúl az előadó azon javaslatához is, hogy az új munkálatban a többtanítós iskolák terve, mint egyszerűbb, tétessék előre s ez után álljon az osztatlan s részben osztott (egy és kéttanítós) iskolák terve. Indokolt ez az elrendezés már azért is, mert az osztatlan iskolák tervében nincs új anyag, sem elhagyva nincs belőle az elől közölt anyagból semmi lényeges; ez az egész tervezet inkább utasítás, de kötelező utasítás jellegével bír arra nézve,

hogy az első tervben osztályonként felsorolt anyag miként osztandó meg a párosított osztályok között váltakozó parhuzamos elrendezés szerint.

Az 1896-ban közreadott munkálatban a tanterv keretébe tartozó időbeosztás és heti óratervek az illető tanítási tervek előtt közöltettek, az új munkálat ezt az illető tervek után közli, természetesebb és áttekinthetőbb lévén az anyag felsorolása után közölt időbeosztás.

Változáson ment keresztül a tantárgyak csoportosítása is. Az 1896-iki javaslat az iskola tanulmányait a főcímek alá sorolta: I. A hitelet tárgyai; II. A nemzeti élet tárgyai; III. A gyakorlati élet tárgyai. Az új munkálat két csoportot vesz: I. A hitelet tárgyai; II. A nemzeti élet tárgyai. S a nemzeti élet tárgyait két részre osztja: 1. A nemzeti élet ideális tárgyai; 2. A nemzeti élet praktikus tárgyai. Ezzel, tekintve, hogy a nemzeti élet tárgyai nincsenek szorosan elkülönítve a hiteleti tárgyaktól, az egész tervezet egységessége jobban kifejezésre jut; másrészt pedig a gyakorlati élet tárgyai is beléhelyeztetven a nemzeti élet keretébe, minden félreértést kizár, a dolog lényegét pedig tökéletesebben fedt, elevenebben érinti. Egységessé és félreért-hetelenné teszi a tervezet ebbeli beosztását a tantárgyak felsorolása előtt közölt általános célja a népiskolának; és valósággá avatja az egységet a tananyag és tantárgyak részletes felsorolása és a nemzeti élet tárgyait általánosan körvonalázó részlet-cél. E meghatározásban egyenesen kifejezésre jut az az igazság, hogy a nemzeti élet felvirágoztatásának leghatalmasabb tényezőjét éppen a hiteleti tárgyakban bírjuk.

Dreisziger Ferenc.

(Folytatása következik.)

Phonomimika.

(Folyt. és vege.)

Összefoglalás.

Tanításának fővonása, hogy elválasztja az írást az olvasástól, és hogy előbb a nyomtatott s aztán csak az írott betűket tanítja. Az írott írását a nyomtatottakból fejleszti. Itt is előbb a magánhangzókat tanulják először leírni, mint az a hangoztatásnál történt. Pl. a nyomtatott *á*-ból így lesz az írott *á*: «Lerajzolom a nyomtatott *á* betűt, a felső részét letöröm s ott marad az írott *á*. Csak megjegyzem, hogy az írásnál össze kell kapcsolnunk az egy szóba tartozó betűket, s hogy ezt tesszük, az írott betűket az alsó vonalnál kezdjük írni. Hozzákapcsolok tehát elől egy kis vonalat.»

A betűk sorrendjében nem a hasonlókat, hanem a legellentétebb alakúakat állítja egymás mellé.

A betűk, illetve hangjuk ismertetését erőltetett, sokszor a komikumot sem nélkülöző naív mesékből nagyon is gyorsan eszközöl, úgy hogy egy negyedóra alatt 4–5-öt ismertet. Elbeszél-

lései zavarosak, illetve összefüggéstelenek. Pl. A rossz Bertáról mesél, az ő kényeskedő sírásából akarja a *i*, *j*, *j* hangot ismertetni. Minden átmenet nélkül így folytatja: Sokszor figyelmeztettek (t. i. a széleburdi Edét), aki mérges gyümölcsbe harapott, mely torkát égette s ennek következtében így tett: *g*, *g*, *g*.

Hogy milyen erőltetett és felfújt dolog az egész Phonomimika, hadd szolgáljak még egy-két példával. A tanító legyezőket csináltat és a gyerekek azokkal legyezgetik magukat. A levegő hullámzására pedig ráfogja, hogy ilyen hangot ad: *h*, *h*, *h*. Vagy Ilonka kezére egy pehely szállt, melyet így fúj el: *p*, *p*, *p*.

Egy hét — nyolcz negyedóra idő alatt — elkészül az összes betűk ismertetésével.

A hangok összekötését ismét semmi előgyakorlat nem előzi meg, hogy t. i. a szavak tagokból, a tagok hangokból állanak, arról nem tudnak a gyermekek semmit. A hangokat tehát minden előkészület nélkül így köti össze: «Behozok az udvarról egy ágat s kérdezem: Mi ez? «Ág», felelik a gyermekek. Melyik ebben a szóban az első hang? Mi jön még utána? Hogy hangzik a kettő együtt? Hogy az ily vilagos kérdésekre nem kaphatja meg a kívánt feleletet, azt hiszem, nem kell tovább bizonyítanom.

A nyolczadik héten véteti elő az olvasókönyvet, illetve az *abc*-t. Olvasatja és irattatja ennek nyomtatott és írott gyakorlatait. Hogy a betűket hogyan kell írni, arról nincs több szó, csak annyi, amennyit fölnebb említettem.

A IV. fejezetben szól a látási és kézügyesítő gyakorlatokról. Most tudjuk csak meg, hogy ilyenek is, t. i. előgyakorlatok is szükségesek, mert eddig mindig csak mesélt és hangoztatott. Mint eddig, úgy itt is erőlködik. A kézügyesítő gyakorlatokat a számolópálcácskával kezdi. Nagyon kíváncsi volnék látni — mert elképzelni nem tudom — hogyan fog a gyermek azokból a hengeralakú pálcákból különféle alakokat, pl. keresztet, ablakot stb. kirakni! *Csak most tudjuk meg, hogy ezeket a gyakorlatokat már a tanév kezdetétől fogva, az írással együtt kell csináltatni.* Ebből is látszik, hogy módszertani könyve egy nagy rendszertelenség!

Az írott betűket, mint említettem, a nyomtatottakból fejleszti: Erre sines szükség. Mert ha az írvaolvasási kézi előgyakorlatokat derekasán átvettük, az írás igen könnyen megy, éppen úgy, mint az olvasás. C. R. hetekig hangoztat és aztán betűalakokat irattat. Midőn ezekkel már egészen betelt, kezdi csak azokat összefogalni, és az *abc*-ből má-oltatni. Hogy ez könnyebb és biztosabb volna az eddigi módszernél, kereken tagadom. Mert többször említett száraz és erőltetett, mondhatnám: mondva csinált meséi a gyermeki lélekre semmi hatással sinesenek, azt egészen érintetlenül hagyják. Vegyük ehhez még hozzá, hogy sok betűnek a hangját nem a megfelelő jelhez, képhez köti, pl. a *j*-t a síráshoz, a *p*-t a fuváshoz, holott előbbihez inkább az *i*-t, utóbbihoz pedig a *f*-t és

...köthetnők; végre vegyük hozzá, hogy minden betű hangját valami jelhez, képhez kell a gyermeknek kötnie: világosan látjuk, hogy ez a komédiás phonomimikázás nemhogy könnyebb volna, hanem éppen nehezebb.

Olvasótabláinál ismét nem találok az ismert módszertani elvek érvényesülését: «A könnyűről a nehezebbre», «Az ismertről az ismeretlenre», «Az egyszerűről az összetettre». Az I. tablán u. i. 26 betűt ismertet; a II. tablán két betűből álló szók vannak. Eddig tehát rendben volna a dolog. Most jön a III. tábla kéttagú szókkal, ezután következik a IV., ismét egytagú két betűből álló szavakkal. Hol érvénysülnek itt a főt citált elvek?

Az V. tablán — ez az utolsó — vannak három betűből álló egytagú szók.

Végre még ennyit: A nagy port fölvert phonomimikát röviden így is jellemezhettem volna: 1. Ami jó van benne, nem új; ami új van benne, nem jó. 2. A C. R. «Phonomimikai» előgyakorlatok az olvasás és írás tanításához» című könyvének II. javított kiadása a rendszertelenségek egész halmazára és 3. a C. R. által ismertetett olvasás-írás tanításának módja nem hogy könnyebb volna, de sokkal nehezebbnek találom, mert itt a hangoztatási módszernél megkívántató dolgokon kívül, t. i. a betű hangjának és annak képeinek, vagy mondjuk jegyének megismerésén kívül, még valami kézmozdulatot, taglejtést is kell a gyermeknek megtanulnia, mert ez itt a fő, ez a támpont, amely az illető belü hangját észébe juttatja a gyermekeknek. Ha hozzágondoljuk még azokat a minden komolyságot nélkülöző komikus mozdulatokat, mondjuk grimaszokat, amelyekkel a gyakorlatok fűszerezve vannak, előttünk áll az egész phonomimika képe, melyről röviden elmondhatjuk: Olyan módszer, amely minden komolyságot nélkülöz s csak nevetségét gerjeszt, nem iskolába való!

M-r.

A nagyváradai egyházmegye tanítói Szmracsányi Pál v. b. t. t., megyéspüspök előtt.

A nagyváradai egyházmegye kiterjed: Bihar, Békés, Szilágymegyékre, továbbá Debrecen városára és Szatmármegyéből Királydarác községére. Ezen nagyhíterjedésű egyházmegye tanítói tisztelegtek e hó 3-án, csütörtökön d. e. 11 órakor Szmracsányi Pál megyéspüspök úr előtt.

A tanítószágot Palotay László praelátus, főtanfelügyelő vezette. Hosszabb beszédben üdvözölte a püspököt s fejezte ki előtte a tanítók legmélyebb hódolatát. A legnagyobb elismeréssel nyilatkozott az egyházmegyei tanítókról, határozottan kijelentette, hogy azok egytől-egyig hivataluk magaslátán állanak és kifogástalanul teljesítik, úgy az egyház, mint a haza iránti kötelességeiket, egyáltalán nem alkalmazható rájuk a pogány bölcs mondata: Quae Dei odere, paedagogem fecere». Beszélt a tanítók nehéz anyagi viszonyairól, társadalmi állásukról, szerinte a tanítói állás annyira egész embert kíván, hogy valóban igen-igen nehéz azt teljesen betölteni, mindazonáltal meri állítani, hogy az egyházmegye tanítói oly ambiciót nem működnek, mely minden elismerésre érdemes. Ajánlja az egyházmegye kiváló tanítói karát a püspök általánosan ismert atyai jóindulatába, végül kérte, adná rájuk főpásztori áldását.

Palotay beszédére hatalmas éjjen zúgott föl, mely után Szmracsányi Pál megyéspüspök az ő kedves és megnyerő modorával válaszolt. Beszédje folyamán hol barátainak, hol munkatársainak nevezte a tanítókat. Már a bevonulás alatt kifejezést adott annak, hogy milyen szép számmal jelentek meg a tanítók. Nagy súlyt helyez arra, hogy a tanítók ne csak tanítsák, hanem egyszersmint neveljék is a rájuk bízott gyermekeket. Örvend, hogy megjelentek nála, mert ebben szeretetet lát s annak viszonzását igéri. Különös gondja lesz arra, hogy a papok és tanítók között ápolja az egyetértést, összehangzó működést s jó baráti viszonyt, mely nélkül az iskola nem felelhet meg a hozzáfűzött várakozásnak. Csekélységgem véleménye szerint a püspök úr lelkes beszédjében ezt tartom legfontosabbnak. A lelkes szeresse a tanítót s a tanító szeresse a papot: a tanító ismerje be, hogy a pap főnöke s a pap ne éreztesse vele soha főnhatóságát, a pap ne engedje maga előtt állni a tanítót mint a szolgát, aki gazdájának jelentést tesz, kínálja meg ülésével akkor is, ha vendégei vannak s a tanító lássa be, mikor alkalmatlan s ahhoz irányítsa magát: ha a pap meghívja a tanítót asztalához, ne tűrje, hogy a tanító a vendégek életablaja legyen, emelje magához, a tanító pedig ne akarjon papja fölé emelkedni. A tanító legyen papjának jobb keze, kiesimlyéleg még akkor se nyilatkozzék róla, ha ismeri gyarlóságait, a pap pedig támogassa tanítóját s legyen neki úgy a magán-, mint a hivatalos érintkezésnél igaz barátja. Így fogom én föl a pap és tanító közötti viszonyt s ép azért szívből lelkeselem püspökünkéért, ki a nevelésnek e két főtényezőjét oly eszélyesen összekapcsolni törekszik. A szeretet legyen tehát ezentúl a jelszó a pap-ság és tanítószágot között.

Nagyon szépen fejtegette a Kegyelmes úr a tanítói hivatal magasztosságát, beszélt a tanító erkölcsi és iskolai köteleméről, biztosítván őket atyai gondossága- és pártfogásáról. Kiváló gondját fogja képezni, hogy a tanítók anyagi helyzetén is segítve legyen, lesz reá gondja, hogy a kath. tanítóknak is legyen mindenkor annyi fizetésük mint az államiaknak: különben a tanítók fizetése rendezésének a kérdését a püspök kar tanulmány tárgyává tette. Egyházmegyéjére vonatkozólag megjegyzi, hogy annak iskolai ügyét nagy figyelemmel fogja kísérni s a tanítót saját otthonában, az iskola helyiségében fogja fölkeresni. A Kegyelmes úrnak nemes szavai látható jó hatást tettek a tanítókra, lelkesen megköszönték s hatalmas eljenzésbe törtek ki.

Erre a jelenlevők mindnyájan letérdeltünk s meghatva fogadtuk a főpásztori áldást. Ezután püspökünk sorra vette a tanítókat és Stark Gyula tanítóegyleti v. elnök bemutatta egyenkint őket, a püspök pedig mind-egyikhez néhány kegyes kérdést intézett s az ezekre adott válaszok arról győzték meg a tanítószágot, hogy püspökünk az egyházmegyei iskolák fejlődésére, teljes fölvirágoztatására nagy súlyt fektet.

A hódolatnyilvánítás után a tanítók tisztelegtek Palotay László főtanfelügyelőnél s itt Ember György karsunk mondott köszönetet azért, hogy a főtanfelügyelő úr szives volt a tanítószágot Kegyelmes urunk: a megyés püspök elé vezetni. Egy jelen volt tanító.

KÜLFÖLDI TANÜGY.

Francia tankönyvspekuláció. Ha nálunk a tanfelügyelő vagy a főgazdátó úr (hála Istennek: nagyon ritka eset!) tankönyvet vagy egyéb munkát ír: több-kevesebb szelid erőszakkal akasztják azokat a tantérifiai nyakába, egy kis hivatalos nyomást gyakorolnak fölöttük. S még akkor is megeselekszik azt, ha fiuk vagy leányuk, le- vagy fölmenő rokonuk, komájuk vagy sógoruk ír olyanokat; vagy valamelyik könyvkereskedő barátjuk irat hasonlókat. Franciaországban történt meglehetően a következő nevezetes eset: Bayet Albert

tanár irt állami elemi iskolák számára tankönyvet a laikus morálról, ahol Isten nevét alig szabad emlegetni. S véletlenül fia a népszerűlés központi főigazgatójának. Az értelmes könyvkiadó tehát fogta magát s ezen a címen, de a papa címen rá akarta szólni az összes francia elemi iskolákra e könyvet. Az idősebb *Boyet* ezt megtudta s módosított fölháborodott a saját fia ellen is, holott senkit sem hatalmazott föl, hogy nevével visszaéljenek. Fogta tehát magát s körlevelet intézett az összes tanfelügyelőkhez, amelyben tiltakozik a visszaélés ellen s elrendeli, hogy e címen semmiképen se rendeljék meg fia tankönyvét. Az iskolák fölvilágosítása után tényleg ugyanis megcsappant a vetelkedv. Valósággal így is egész komolyan történt meg az eset, amely ritkább a legfőbb hollónál!

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanitógyűlés. A munkácségyházmegyéhez tartozó tubuliskai espereskerületi éneklész-tanítók testülete őszi gyűlést felelő évi november hó 24-ikén Buszkócon tartotta meg. A körgyűlés szentmise hallgatásával vette kezdetét, mely után Siba György kerületi esperes úr beszédet mondott. Hazafias, fenségtel szellemű beszédjével közlekedést méltán elő. Ékes szavakban buzdította a körgyűlés tagjait a magyar haza iránti kötelességekre, munkára s hivatásuk iránt való szeretetre. Egyszerűen kifejezte abban reményét, hogy a körgyűlés ezután is hű odaadással fog szolgálni a nemzeti irányú művelődésnek, a tanügyi emelésé által s ezzel a gyűlést megnyitja. Ezen szavának elhangzása után következett a tulajdonképeni gyűlés, mely a körgyűlés tagjai meglehetősen érdeklődése és figyelmé közt folyt le. Legelőször gyakorlati tanítást tartott *Hornyák Endre* ruszkári é-tanító a számtanból. A súly- és hosszmerlekről a néjskola IV. osztályában, mely a jelenlévő tagok kritikája után elég sikerrelnek találtatt. A gyakorlati tanítás megteremtése után következett az egyházmegyei kormány által kijelölt értekezésnek a felolvasása, melyet *Dobra Elek* nagy-mogyorósi é-tanító készítet ezen cím alatt: *Hogyan használja föl a tanító az ünnepnapok alkalmát a vallásnevelés területén?* A szépen kidolgozott értekezés vita nélkül tudomásul vétetett. A második értekezést *Czimbalmos Mihály* laukai é-tanító olvasta föl *Az iskolai ünnepnapok pedagógiai jelentőségéről.* A sikerült felolvasásért a körgyűlés a felolvasónak köszönetet szavazott. Ezek után az indítványokra került a sor, amelyek mondhatni a legérdekesebb pontjai voltak a körgyűlésnek. Először *Kulya László* kajdani éneklész-tanító állott föl s tudomására adta a körgyűlésnek, hogy a volt szerető tanárunk s igazgatónk, *Kamonszky Géza* most töltötte be tanári működésének 25-ik évét. Úgy nemkülönben tájékoztatta a körgyűlés tagjait arról is, hogy volt tanárunknak s igazgatójának jubileumát alapítványjal megakarják örökíteni, épen ezért indítványozta, hogy a körgyűlés tagjai is járuljanak hozzá a létesítendő *«Kamonszky-alapítvány»* megalkotásához, még pedig ki-ki tehetsége szerint. Kulya László é-tanítónak ezen indítványát a körgyűlés általános éljenzéssel fogadta el s nyomban megauzódott a gyűjtés s összesen 7 kor, 50 fillér gyűlt be. *Szintén Koma János* ignéri tanító méltalán indítványozta, hogy a körgyűlés valamennyi tagja lépjen be az «Eötvös-alapba». Indítványának meg is volt a hatása, mert a körgyűlés itt is megfelelt emberbaráti feladatának s elhatározta, hogy 1904-ik évtől kezdve valamennyi tagja lesz az «Eötvös-alap»-nak. Ezzel a

* Ajánljuk, hogy a kath. tanítók orsz. segélyalapjába is beépjenek. Szerk.

gyűlés véget ért. Bereg-Rákos, 1903. december hó 3-án *Volkay Miklós*, kerületi jegyző.

Tanitógyűlés. Az alsófehérmegyei róm. kath. tanító-egyesület s. hó 25-én Szászsebesen tartotta rendes őszi közgyűlést. A gyűlést énekes szentmise előzte meg, melyet Imets F. Jákó apatkanonok, kerületi főesperes mondott. Azután Resch S. Lőrincz tanító tartott gyakorlati tanítást. Tanulmányos eszmecsere fejlődött ki a bíralat folyamián, kimondatott, hogy ezután minden gyakorlati tanítás alkalmával új tananyag dolgoztassék fel s lehetőleg más iskolába is levő tanító is működjek közre gyakorlati tanításával. Dr. Kóródy Péter pápai kamarás nyitotta meg a gyűlést, igen szép beszédben utalt a vallásnevelés nevelés szükséges voltára, ezután a hazafias érzés és kötelességteljesítés fejlesztésére. Az énekes megnyitó beszéd után a gyűlés megemlékezvén a tanítók nagylelkű jötevőjéről, Wagner Sándor főgimn. tanár indítványára távirati uton üdvözlé kegyelmes atyánk, püspök úr ő méltóságát. Wagner Sándor főgimnáziumi tanár szabad előadást tartott H. Rakóczy Ferencz korszakáról, melyet mindnyaján a megjelent vendégekkel együtt a legnagyobb megfigyeléssel hallgatánk végig, s lelkesedéssel fogadtatott el a jeles szónoknak azon hazafias indítványa, hogy szöjtsa fel egyesületünk az összes honi testvéregyesületeket, hogy feliratilag esatlakozzanak azon országos mozgalomhoz, hogy az 1716. évi XI-ik törvényekről töröltessek az ország törvénykönyvéből. Nagy elismeréssel, hálával és köszönettel adózott a gyűlés a hatatos előadásért. Majd Resch L. György olvasta fel az egyházi ének- és zenéről irt nagyonias tanulmányos és jellemző értekezését, melyben szatirikusan ostromolta a manapság divatozó zenészmiséket, ismertette az újabb elfogadott egyöntetű eljárás szükségességét és hangsúlyozta, hogy az elemi iskolában is legalább heti egy órában tanítani kell az egyházi éneket, alsó osztályokban egy, felsőkben két számban. A gyűlés fölkerítte felolvasót, hogy helyesléssel és nagy tetszéssel fogadott felolvasását, másoknak okulás és tanulmányos volta miatt tegye közbe a Közművelődésben, egyben jegyzőkönyvileg is köszönetét nyilvánítja a felolvasónak. A pályatételek közül az egyik dolgozatra csak egy pályamunka érkezett be, 10 koronával jutalmaztatott meg. Szerzője Resch S. Lőrincz. A másik dolgozatra két pályamunka érkezett be, de egyik sem fejtette meg teljesen a tételt és ezért újra kitűzetett pályatétellel 20 korona pályadíjjal. Ezzel kapcsolatban jelenté elnök, hogy püspök úr ő méltósága újabb pályatételek kitűzhetése végett újból 40 koronát kegyeskedett adományozni, az új pályakérdések később fogja az elnökség megállapítani s a tagoknak kellő időben tudomására hozni. A jövő gyűlés helyéül Tóvis jelöltetett ki.

Tanitógyűlés. Az udvarhelyi róm. kath. espereskerületi tanítói egyesület sóvidéki fiókköre a f. évi november hó 16-án Szenttamáson tartotta őszi gyűlést. A tagok élénk részvételen kívül mint vendégek megjelentek: Szemlér Ferenc sz. udvarhelyi főgimn. tanár; a havasalfi testvér fiókkör részéről pedig György Lázár máréfalvi, Péterffy Lőrincz vágasi plébánosok, Jártó Aron vágasi kántortanító, továbbá a hitközség számos tagja mint hallgató. A gyűlés lefolyása a következő volt: Szentmise és a Szentlélek segítségül hívása után a helybeli róm. kath. iskola tantermébe összegyűlvén, elsősorban Süller István helybeli plébános tanított a hittanból a II-ik osztályban az iteletről, majd Antal János helybeli kántortanító tanított az I-ső osztályban a phonominikai módszer szerint ismertetve az «e» hangját és betűjét. A gyakorlati tanítások után Süller István tartotta meg az elnöki megnyitóját, melyben hangoztatva a társadalomnak a tanítók iránti kívánalmait, fejtegeti az önművelés szükségességét, hogy így iskoláinkban annál nagyobb gondot fordíthassunk az ész, az értelem fejlesztésére, nem feledkezve meg a vallásos szellem ápolásáról, mert csak így lesznek képesek iskoláinkból kikerülő növendékeink majdan az életben helyüket derekasán betölteni. A testület zajos éljenzéssel fogadta szerető elnökének megnyitóját, mely után Gál Sándor oroszhgyi k-tanító karnagy vezetésével Gál Mihály, Antal János, Péterffy Béla és Petres Gyula négy-szólamú éneket adtak elő. Ezután elnök jelenté, hogy

Szemlér Ferenc főgimnáziumi tanár, aki kiváló érdeklődéssel viseltetik a székely katolikus tanító-egyesületek működése iránt, megjelent e gyűlésen, sőt egy szabad előadásra is vállalkozott. S tekintettel arra, hogy éppen nekünk katolikus tanítóknak és papságnak, karöltve kötelességünk erkölcsileg megmenteni a székely népet lelkesen bízott ilyen katolikus körök alakítására, hogy így annál könnyebben fölemelhessük a katolikus öntudatot azon magaslatra, amelyről a vallástalanság és erköletelenség homoktalaját a kath. hitélet föllendítésével megköthetjük. Gyűresoveczné Balácsi Mária úlkei tanítóno szavalt Szász Károlynak «Angyal és Ördög» című költeményét, majd Gyűresovecz Károly felolvasott ily címmel: «Vallás-erköletesi irány a nevelésben», végül Gál Sándor karnagy vezetésével ismét négyszólamú ének fejezte be az előadások sorozatát. Ot perc szünet után a birálatok következtek. Indítványok során Gál Sándor oroszhegyi kántor tanító felszólal és kegyeletos szavakkal emlékezik meg a múlt hónapban elhalt kartársunk, Petress Bálint volt méréfalvi kántortanítóról, a testület pedig megilletődéssel fejezi ki részvétét és elhunyt kartársunk emlékét jegyzőkönyvébe iktatja. *Gyűresovecz Károly*, f. k. jegyző.

Megjelent. A besztarcebányai egyházmegye területén lakó rom. kath. tanítók egyesülete 1903. évi szeptember hó 22-én Besztarcebányan, nagyságos és őtisztelendő Machovich Lázár apát, egyházmegyei főtanfelügyelő elnöklete alatt megtartott XXI. rendes közgyűlésének jegyzőkönyve. A közgyűlés megbízásából szerkesztette: Béres András, egyesületi jegyző. Ismertetjük.

IRODALOM.

A Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala részéről közzétett karácsonyi és újévi könyvkiadásra különösen felhívjuk t. olvasóinknak mint a kath. népiskolák és zárdaintézetek mélyen tisztelt elöljáróinak figyelmét.

Új vezérkönyvek. *A harmadik osztály tanítója.* Gyakorlati vezérkönyv az elemi népiskola harmadik osztályában kötelezett összes tantárgyak tanítására, a miniszteri tantervhez alkalmazva, írta: Juhay Antal. *A negyedik osztály tanítója.* Juhay Antaltól. Hatalmas mesterművek hagyták el a sajtót, melyeket a tanítóknak a legnagyobb örömmel fogad majd. Rég éreztük hiányát jó vezérkönyveknek, de ez csak jámbor óhaj volt, míg Juhay, a tanügy-irodalom egyik legtermékenyebb, friss szellemű írója behőszent «a gyermek első tanítójával», mely rövid idő alatt a negyedik kiadást érte. Tavaly «a második osztály tanítóját» a lapok igen melegen üdvözölték és alig egy év leforgása alatt herosztrateszi munka eredményeként üdvözölhetjük a pedagógia legjobb termékeként a harmadik és negyedik osztály tanítóját. A szerző szigorú következetességgel ragaszkodik a hivatalos tantervhez. S az egy-két szóval megjelölt anyagot élvezetes tételekben dolgozza fel. Leereszkedik a gyermekvilágba, mesél, tanít, vidít, éllet ad és nevel. A tárgy teljes ismerete fölött ügyesen uralkodik, nem mond többet a kellenél, de szűkszavúsága homályt sem terjeszt. Azonkívül kitűnik, hogy igazi gyakorlati tanító, ki nemcsak theorizál, de az életnek akarja nevelni a gyermeket. Ha az életre nevelünk, nem elég számtanban a eszmák árát, a suba drágaságát kiszámítani, hanem biztos erköletesi alapot kell nyújtanunk. Dícséretére válik a szerzőnek, hogy megtalálta a szilárd alapot, midőn a vallás-erköletesi nevelést nem téveszti oktatásában szemé elől. Hit és hazaszeretet azon aranyfönd, mely egymásba fonódva végig vezet e könyvben. A harmadik osztály tanítójánál különösen ki kell emelnem a földrajzoktatás helyes irányát. Ezzel a részszel megbeszélhetetlen szolgálatot tett s a földrajzoktatásnál fönnálló fonák helyzetet tetemesen megjavítja e mű. Nagyon fontos dolog, hogy a gyermekek a földrajzi alapfogalmakkal jól ismerkedjenek meg, mert erre sokszor nagyobb szű segítség lehet, mint hogy hány méter magas a Himalája? hol van Chikágó? A számtanításnál a gyakorlati embere. Mi igen helyes dolog, mert mindenféle

lehetetlen példával a gyermek fejét egészen összezavarjuk. Azonban ha az életből merítjük példáinkat, kiváló szolgálatot teszünk az életnek, mert az iskola padjait elhagyó gyermek gyakorlati érzékkel lép ki az életbe. A negyedik osztály tanítójánál meglepő a tornatanítás bő anvaga, de ezzel a tornatanítással foglalkozóknak megbeszélhetetlen szolgálatot tett a szerző. A tanterv csak odavetöleg jegyzi meg együtemű, kétütemű gyakorlatok végzésének szükségességét: a szerző nagy körültekintéssel az ilyfajta gyakorlatok egész halmazát adja elénk, melyből bőven válogathatunk. Itt jegyezzük meg, hogy a szerző az új irány felé hajlik a nyelvitanításnál. Nem annyira nyelvintant, mint inkább nyelvet tanít. A szabályt szajkoltatók pl. a névutót így tanítják, minden bevezetés nélkül: a névutó oly szó, mely a név után áll: azután nos x. y. stb. A szabályokat olvasmányokból vezet le s így bizony jó kis fáradságba kerülhetett ilyen olvasmányokat készíteni. Midőn a szóragozást akarja tanítani, a növényekről kezd beszélgetni s a gyermek így teljes élvezettel, a figyelem folytonos ébrentartása mellett tanulhat. Természetesen találtam oly részletekkel is, melyek nézetemmel nem teljesen egyeznek, no de tudjuk, hogy a tanításnál figyelembe kell vennünk az individuális motívumokat is. Különben a szerző nem is akar senkit járszalagon vezetni, csak útmutató a pedagógia göröngyös országútján. A harmadik osztály tanítója, mely nagy oktávvalakban jelent meg, 440 oldal, a negyedik osztály tanítója 560 oldal. Tekintvén e könyvek nagy terjedelmét, aránylag igen olcsóak: egy kötet csak 5 kor.: kaphatók a szerzőnél, Budapest, VI. Hungaria-körút 233. E könyvek beszerzését minden tanítónak a legmelegebben ajánlom. *Urbányi József.*

VEGYESEK.

Tanító ünnepe. Szép, egyszerű, de mélyen megható ünnepély folyt le november hó 26-án a sopron-újlaki rom. kath. iskola egyik tantermében. Id. Höttinger János nyugdíjazott főtanítótól búcsuztak el a gyermekek, az iskolaszéki tagok, az egész község, mert az iskolaházhoz gyűlekezett a falu apraja nagyja. A fehérbe öltözött leányok sora között vonult a terembe a galambösz kántortanító, ki már 40 év óta működik a községben. Ott Fennesz János esperes-plébános fogadta, ki ügyis, mint kerületi esperes, ügyis, mint az iskolaszék elnöke, szép, szívreható szavakkal köszönte meg az öreg tanító fáradságát és röviden vázolta az agg tanítónak 40 éves áldást-hozó munkásságát. Majd egy iskolásfiú mondott köszönetet tanulóársai nevében és ezután Tower Vilmos hitoktató búcsuzott el tőle a tanterület nevében: egy fehér ruhás iskolásleányka virágbokrotát adott át neki, melyet az öreg tanító meghatva vett át és könnyes szemekkel mondott köszönetet a megemlékezésért. Mikor a gyermekek öreg tanítójuknak a szavát hallották, hangos zokogásba törtek ki és velük sirtak a felöltöttek is. A gyermekek imája zárta be a kis ünnepélyt, azután a gyermek-sereg és az egész község népe elkísérte volt tanítóját ujonnan épült házáig, hol elbúcsuztak tőle, ki hosszú, negyvenéves működése alatt díszére vált községének, melyben működött. Az Isten tartsa meg őt a megérdemelt jutalomban, igen, igen soká! — Ugyancsak e hó 28-án üdvözölte a község az új kántortanítót, Weber Györgyöt, kit az előjáróság zeneszó mellett kísért az iskolaházig, hol az iskolaszék várta és a tanteremben pedig az iskolás gyermekek üdvözölték őt tanítóőjükkel, kikhez Fennesz János esperes-plébános vezette be az új tanítót. Szívvel kívánjuk, szeresse úgy a kis község nevelésügyét, mint aminő szeretettel kollegája és a kisdetek fogadják.

Az államsegélyek elnaplózása. Készítettem egy naplót, amelyre sok körülmény indított. Az államsegély a nemzet együttes segélye lévén, annak elszámolása föltétlenül megkívánja a napló szerinti vezetést. S valóban esodálkoznom kell azon, hogy az egyházhatóságok eziránt még ezideig nem intézkedtek. Az államsegélyeknek az állampénztárból való fölvételére az iskolaszék képviselőiben az idevonatkozó utasítások kizárólag az iskolaszék

egyházi elnökeknek, tehát a lelkésznek adnak jogot, amiből önként következnek, hogy csakis ő szolgálhatja ki és arról számot adni vagyoni felelősség mellett ő köteles. Mind a kettő, az állam részéről bár teherrel jár, de tagadhatlan a legnagyobb bizalomba helyezett megüsztelletés. A tanítók az államségélyt a vett utasítások szerint vagy havonként, vagy negyedévenként járó előleges részletekben veszik fel. A főlvetelt tehát mindannyiszor nyugtázní kell, de a leszámolásnál elég a tanító egy nyugtája is, melyben egy egész évre kiszolgáltatott államségélynek utóéletét ismeri el. Arra is gondoltam, hogy az a sok apró nyugtázás teljesen feleslegessé válik, ha a naplóban egy rovat áll rendelkezésre, amelyben a tanító egyszerű saját keze aláírásával nyugtázza az átvetett és az év végen egy megfelelően helyesen szerkesztett nyugtát állít ki. De jó a napló alkalmazása a bármínemű körülmények között beálló változások esetén, amikor az teljes tiszta képet nyújtja az államségély elszámolásának, mívégből úgy szerkesztettem a naplót, hogy abban egy-egy tanítónak egy egész évre szolgáló egy teljes év áll rendelkezésre, amelyben az államségély esedékessége korpótlék vagy fizeteskiegészítés címén, valamint összege, havonként vagy évnegyedenkénti osztalékban a miniszteri rendelet költével és számaival feltüntethető. Teljes kép nyújtható benne változások esetén, amikor esetleg az államségélyből vissza kell fizetni. A napló másik oldala az adóhivatalnál főlvetett pénz és a főlvétel elnaplózására szolgál, alul a jegyzetre szolgáló lappal, melyben esetleg a szükséges tudnivalók naplózhatók be. Csak a jóakarát és a rend szerete vezérelt a napló megszerkesztésében, mely kemény kötésben megrendelhető. A kisebbik kötésben van 25 iv. és egy tanító államségélyének elnaplózására ötven évig is elegendő: két tanítóra nézve 25 évig és így tovább: ára 3 kor, 60 fillér. A nagyobbikban van 60 iv. és megszerzése ajánlatos öt-hat tanítóval bíró iskolákra nézve. Az iskolaszéki elnökök vannak leginkább érdekelve, igen ajánlanám a megvételre, ára egyenként az iskola pénztárából fedezhető. Megrendelhető alulírott-nál Esztergomban. *Bertalan Vince.*

Tanítói jubileum. Az ung-beregnyegyei róm. kath. tanítóegyesület felsőbngi köre őszi gyűlését nov. 18-án Szerednyén tartotta meg, mely alkalomból ünnepelte elnökét, Szabó Józsefet, 29 éves tanítói működése alkalmából. Az ünnepélyt «Veni Sancte» és szentmise előzték meg. Az istentisztelet végeztével Valkovics György felsődomyai tanító gyakorlati tanítást tartott a róm. kath. fiúiskolában az írva-olvasásból fonomnikailag. Kolb Károly tanulságos főlolvasást tartott a népiskola jövőjéről. Az elnök megnyitó keretében meghatva mondott köszönetet a jubilans a vendégeknek és kartársaknak. Kijelenté, hogy a mai nap örömapja s mint 25 évig, úgy ezentúl is az egyház és a haza szerető fia, őnzetlen munkása kíván maradni továbbra is a magyar kulturának. A megejtett titkos szavazás folytán elnökké ismét Szabó József választott. A lelépő tisztikarnak eddigi eredménydús működéséért jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott. Majd kivonult a társaság az állami szőlőtelep megtekintésére, hol Tóth Károly szőlészeti felügyelő dióhéjban összefoglalt élvezetes gyakorlati előadásában gyönyörködött. Rövid idő alatt sok gyakorlati bogásokat sajátítottak el a hallgatók, hogy azokat mind maguk, mind pedig az új szőlőmivelésben járatanok számára értékesítsék.

Szerkesztői üzenetek.

H. I. Jónni fog. — H. M. Levélben feleltünk. — Sz. B. Közzétettük. — M. G. Ha teendői mincsenek, nem kötelezhető arra, hogy a szünnapokat helyben töltse. — V. M. Beérkezett. — ifj. K. Köszönet a tudósításért. — Sz. K. Levélben adtunk véleményyt. — Gy. I. és M. F. Forduljon egy levéllapon Gyürky Ödön dr. titkár úrhoz Budapest, Kath. Kör, Molnár-u. 11., 6 a legnagyobb készséggel megküldi a szükséges utasításokat 2. A népiratkk megrendelhetők a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában. — B. H. Közzétettük. — A. S. Forduljon a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalához, Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. — O. F. Már régen nem kereste

fel lapunkat. Köszönet. Jónni fog. — K. E. Készséggel eljárnak az illető helyeken. — F. Gy. Köteles. A tanító tekintélyével és nevelésének jótékony befolyásával hasonló oda, hogy a gyermekek készséggel minisztráljanak. B. L. Beérkezett. Több levélre a jövő számban feleltünk.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Pályázat a szeptencujalusi (Nyitramm) tanítói, illetve tanítónői állomásra. Köteleessége a mindennapi iskolaköteleseket 8 hónapon keresztül pontosan oktatni, az ismétlősöket 5 hónapon keresztül, a hitoktatást teljesíteni, az istentiszteletnél a gyermekekkel együtt megjelenni és velük szent gyónás és szent áldozáshoz járulni. Jövedelme: Államségélyből 400 kor., iskolapénztárából 400 kor.: 24 m. fa, fuvarja és vágatása 132 kor. értékben, iskolaszerekre 20 kor., tanítói gyülekeken napidij és fuvar: 8 kor. Összesen 160 kor. Kegyzadomány a községben lakó mélt. báró Steiger Albert úrtól évi 100 kor., 12 p. mérő rozsz, 8 p. mérő árpa, 4 p. mérő búza és 4 m. fa, ezért köteles a tanító az uradalom tisztje s a nagyobb fizetésben részesülő uraságiszolgálógyermekeit naponta külön 1 órában oktatni. Csak okleveles tanítók, illetve tanítónők pályázhatnak. A választás f. évi dec. 17-ikén, esütörtökön délután 4 órakor Szeptencujfaluban fog megtartatni. Boli János, iskolaszéki elnök, nyitrabajnai pébános. 739 1—1

Nagy-Salló I—II. osztályához okleveles tanítók pályázhatnak december 23-ig. Javadalom: 800 korona, bútorozott szoba, téli fűtőanyaggal. Kántort szükség esetén helyettesíti. *Varga József*, esperes-plébános. 738 1—1

Egri érseki megye.

Hajduszoboszlói róm. kath. népiskola tanítói állására pályázat hirdetteték. Fizetése: hitközségtől 50 kor., államségélyből 750 kor.; iskolaszék évenként magánfűtésre 30 koronát szavaz meg. Lakása egy szoba előszobával, kisebbszerű kert. Tanítja III—VI. vegyes osztályokat, templomba vezeti, ott felügyel, szükségéből kántorságban segédkezik. Nötlenek pályázhatnak. Kérvény keresztlevelel, szabadállapotot igazoló lelkési bizonyítvánnyal, tankepesítő oklevellel, eddigi állomásokról, működési s erkölcsi bizonyítvánnyal, dec. 20-ig Kalocsay Gusztáv pébánoshoz küldendő. Állás január 1-én elfoglalandó. 727 2—2

A jászteleki (Jász-Nagykun-Szolnokmegye) róm. kath. elemi iskolánál az I—II. osztályú fitanítói állomásra december 25-iki határidővel pályázat hirdetteték. Javadalmazása: két szoba, konyha, éléstár, pince, felszerből álló lakás s a kertilletmény betudásával 800 korona évi fizetés, idővel esetleg lakbér és kertilletmény címén 140 korona. A kérvényhez csatolandók: keresztlevelel, házassági anyakönyvi kivonat, illetőleg szabad állapotot igazoló lelkési bizonyítvány, oklevél, működési és erkölcsi bizonyítvány mindazon helyekről, hol a pályázó alkalmazva volt s mindezek eredetiben vagy kétségtelenül hiteles másolatokban. Kérvények a jászteleki iskolaszékekhez intézendők. Állomás 1904. január 3-án elfoglalandó. 735 1—1

Csanádi egyházmegye.

Bachovár (Temesm.) róm. kath. iskolánál egy tanítói állomásra pályázat hirdetteték. Pályázati határidő dec. 20. Évi fizetés 800 kor. havi előleges részletekben, 24 ürkömber tüzelőfa, melyből a tanterem is fűtendő, 12 kor. írószerátalány. Lakás 2 szoba, konyha, éléskamra, konyhaker. Kötelezettség: Az osztálytanításon kívül, főlálva a tanítótársakkal az ismétlőiskolások oktatása, a kántor akadályoztatása esetén, annak helyettesítése, tehát az orgonálásban való jártasság megkivántatik. Tannyelv: német-magyar. Tanítói oklevellel felszerelt kérvények az iskolaszéki elnökséghez küldendő. Az állomás jan. 1-én elfoglalandó, a megválasztott egy próbaév után megerősítették. 729 1—1

Győri püspöki megye.

A bánhidai (Komáromm.) róm. kath. iskolánál egy osztálytanítói állás megüresedvén, erre december 30-ig pályázat hirdettetik. Javadalmazása: 800 kor., bútorozott szoba fűtéssel. Kötelessége: a II—III. osztályt vezetni, az ismétlősöket főlávta oktatni és a kántoriakban segédkezni. Személyesen megjelenők és tótul tudók előnyben részesülnek. Kérvények az iskolaszék elnökéhez küldendők. 746 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A bellusi róm. kath. népiskolánál két üresedésben levő tanítói állomásra pályázat hirdettetik. Az elsőnek jövedelme 900 kor. és megfelelő lakás. Kötelessége a mindennapiak és ismétlősök oktatásán kívül a kántornak segédkezni s öt akadályoztatása esetén helyettesíteni. A másodiknak jövedelme községtől 320 kor., államségély 450 kor. és lakbér 100 kor. Pályázhatnak csak okleveles tanítók, az elsőt csak zenéértő férfitanító nyerheti el. Minaképpen megválasztása dec. 22. Személyes megjelenés kötelező. Az állások jan. 1-én elfoglalandók. Kérvények az iskolaszék elnökségéhez küldendők. 723 2—2

A trencsén-maksi róm. kath. iskolaszék december 16-ig pályázatot hirdet másodtanítói állásra. Javadalma államtól 740 kor., hitközségtől 60 kor., fára 60 kor., melyből a tanterem is fűtendő, egy szobából álló lakás. Kötelessége I—II. osztály és ismétlősöket főlávta tanítani. Tanítvány magyar-tót. *Kriszta* plébános. 724 2—2

A rovine-bírtseői (Trencsénm.) róm. kath. központi iskolánál megüresedett tanítói állásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: 800 kor. törzfizetés, 100 kor. lakás és fűtési átalány. Kántorságban némi tudással bírók előnyben részesülnek és mellékjövedelemre is számíthatnak: tót nyelv bírása megköveteltetik. A tanítói fizetés havi részletekben a hitközség pénztárából fizetve: 5 évi korpótlék az államtól biztosítva; véglegesítés egy év leteltével történik, mely szorgalom s magaviseletől függővé tétetik. Az okleveles tanítóurak kérvényeiket nagys. Sztránvavszky József kanonok úr iskolaszéki elnökhöz f. évi dec. 26-ig küldjék be, amikor a választás is megejtetik. 741 1—1

A zborói főkegyház plébánia Új-Krasznó, Trencsénmegye) róm. kath. népiskolához magyar és tót nyelven jártas okleveles tanító, esetleg tanítónő kerestetik. Fizetése: a hitközségtől 430 kor., államségély 370 kor. és 100 kor. mellékjövedelem; szükséges tűzifa; két szoba, konyha s pincéből álló lakás. Kérvények Kardoss József krasznói plébánoshoz, posta Krasznó, dec. 29-ig küldendők. 736 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Levart (Gömörm., vasut Tornallya) róm. kath. hitközség iskolaszéke a kántortanítói állomásra dec. 27-ig pályázatot hirdet. Évi javadalmazása: 1. hitközségtől 614 kor. 2. Államségély 186 kor. Van rendes lakása, kertje. 730 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

Az ózgödöri róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdettetik. Jövedelme kétszobás lakás, konyha s gazdasági épületeken kívül: 11¹/₂ mértő buza, 11³/₈ rozs, szelvénytől 6 kor., 11 öl puhafa, 4 hold 800 □ öl rét, 11 hold szántóföld és legelő, 160 korona tandíj 40 koronás évnegyed utólagos részletekben. Alomtakarítási jog. Összesen 626 korona. Állami segély költségekben. Kötelessége a mindennapi és ismétlősök oktatása. A gyermekek anyanyelve horvát. Kellően felszerelt nyomdványok január 16-2-ig Német-Szt-Grót (Vaszm.) a plébaniavaltalra küldendők. 734 1—1

A novai (Zalam.) róm. kath. osztálytanítói állás megüresedett, erre ezennel pályázat hirdettetik. Fizetése: 700 kor., havi előleges részletekben; ismétlősök után 40 kor.; bútorozott szoba fűtés és tisztogatással. Kötelessége az I—II. oszt., az ismétlősöket tanítani s a kántorságban segédkezni. Mellékjövedelemre számíthat. Kérvények főbírsz. Tornócs Gábor esp.-pléb., iskolaszéki elnök címére 1904. jan. 1-ig küldendők. 741 1—1

Váczi egyházmegye.

A hódmezővásárhelyi róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet egyik külvárosi tanítóállásra december 27-ig. Fizetése 800 kor. és 150 kor. lakbér. A fizetés 15 év alatt 1000 koronára emelkedik a korpótlékon kívül. Csak okleveles tanítók pályázhatnak. A választás január elején lesz. A megválasztott köteles helyét 15-én elfoglalni. *Bernátsky Ferenc*, apát-plébános. 731 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Zsid-i (Zalam) róm. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése: 1903/4. tanévre 648 kor. külön bútorozott szoba, fűtés és takarítással. Teendője: egy osztályt vezetni, ismétlősöket tanítani. Nők is pályázhatnak. Kérvények f. évi dec. 15-ig az iskolaszék elnökéhez küldendők. *Fekete Gyergely* plébános. 716 2—2

Veszprémmegyében **Fenyőfő** fiókköztségben német-magyar kántortanítói állásra dec. 17-re pályázat hirdettetik. Jövedelem két padlós szoba, meleg konyha, kamra, pince, istálló, 1/4 h. házikert. Fizetés a községtől 753 kor. 84 fillér, állami segély 214 kor. Csak okleveles pályázhat. Személyes megjelenés kötelező. Az állás jan. 1-én elfoglalandó. Kérvények a róm. kath. plébánia-hivatallhoz intézendők. 728 1—1

Eladó szőlőjtványok! A zala-koppányi «gazdasági ismétlő iskola» telepén szőlőjtványok portálisz alapon ezrenként 1-ső rendű 200 koronáért, II-od rendű 80 koronáért eladók. Közvetítő kartársaknak 5 korona ezrenkénti provízió. Békefi Elek, igazgatótanító Zala-Koppány. 737 1—1

Kereslet. Bahéry «Truchlive Hlasý» cz. temetkönyvet megvételre keres Antal J. Egbell. (Nyitram.) 732 1—1

Kereslet. Használt, de jókarban levő zongorát keresek megvételre. Ajánlatok Horváth György kántortanítóhoz Somogy-Udvarhelyre kéretnek. 733 1—1

Orgonaépítési műintézet.**Rieger Testvérek**

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Szentsír lovagja, a Ferencz József-rend lovagja.

A pánsi és becsi világkiállításokon stb. helyről kitüntetve.

Legelőcsobb árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta legyományos-csőrendszerint (pneumatikai) tartós, nemes hangú orgonákat szállít. 30 év óta 80 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat a legmersekeltebb árban és teljes ismeretes pontossággal teljesít. Orgona jókarban tartása mersekeltebb árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.

LEGALKALMASABB

KARÁCSONYI

AJÁNDÉKKÖNYVEK

a Szent-István-Társulat kiadványaiból.

Ifjúsági iratok:

Japáni mesék Emma néni meséi.

az ifjúság számára. Atirta és illusztrálta

Udvary Géza eredeti rajzaival.

A KANTISZ VIKTOR. Irta: KÖRMÖCZY ERNŐ.

Ara színes borítékba kötve 2 kor. 40 fill.

Ara díszesen kötve 2 kor. 40 fill.

A magyar szív. Futó csillagok.

Csopaki Pali levelei néniéhez.

Ifjan elhunyt költőink jellemképei.

Irta: SZIKLAY JÁNOS. Irta: Dr. PRÓNAI ANTAL.

Ara díszesen kötve 2 kor. 40 fill.

Ara szép vászonkötésben 1 kor. 60 fill.

Falusi gyermekek könyve. Irta *Anhi A.* (két képpel). Kötve K 1.—50.

Aranka, vagy: Az alázatosság diadala a kevélység fölött. Kötve K 1.—

László főherceg élete és halála. Sok szép képpel. Irta *dr. Baján Mihály*. Kötve K 1.20.

Pompeji utolsó napjai. Regény. Irta *Lord Lytton Bulwer*. A magyar ifjúság számára átdolgozott kiadás. Képekkel. Angol vászonkötésben K 2.40.

Az édes mostoha. Elbeszélés. Képekkel. Irta *G. Büttner Julia*. Kötve K 2.—.

Testvérek vagyunk. Elbeszélés serdülő leányok számára. Képekkel. Irta *B. Büttner Lina*. Kötve K 2.—.

Juliánka. Elbeszélés serdülő leányok számára. Képekkel. Irta *B. Büttner Lina*. Kötve K 1.60.

Felhőmesék. Számos képpel. Irta *Czike Imre*. Kötve K 1.20.

Vallásosság és kincsvágy. Ifjúsági elbeszélés Mexikó meghódítása idejéből. Irta *Demény Dezső*. Kötve K 2.—.

Laurencia. Elbeszélés a japán életből. Irta *Lady Fullerton Georgina*. Több képpel. Kötve K 2.40.

Twist Olivér. Regény. A magyar ifjúság számára átdolgozott kiadás. Képekkel. Irta *Dickens Károly*. Kötve K 2.—.

Művészettörténeti korrajzok. Bevezetésül a képzőművészetek történetébe. Irta *Divald Kornél*. Két kötet. 161 képpel. Füzve K 4.40, kötve K 5.20.

A lelkiismeret, vagy: Brooke Mari megpróbáltatásai. Amerikai elbeszélés. Irta *Dorsey Anna*. Díszes kötésben K 1.60.

Martini Gusztáv, a szentéletű ifjúnak, Jézus társasági tagnak rövid életrajza. Irta *Gruber Matyás*. Kötve K 1.50.

Hasznos mulattató. Ifjúsági irat. Képekkel. Díszes vászonkötésben K 1.60.

Hasznos olvasmányok az ifjúság számára. Képekkel. Kötve K 2.—.

Virágcsokor a katolikus gyermekkertből. *Hattler F.* nyomán irta *Tóth Mike S. J.* Képekkel. Kötve K 1.60.

Ifjúság könyve. Elbeszélések és költemények. Kötve K 2.—.

Ifjúsági olvasmányok. Képekkel. Kötve K 2.—.

Ijúság öröme. Mulattató és tanulságos ifjúsági olvasmányok kath. fiú- és leánygyermek számára. Öt kötet, teljesen önálló tartalommal. Minden kötet külön kapható. Vásznonkötésben egyenkint K 2.40.
 Két fiú története. Elbeszélés az ifjúság számára. Képekkel. Félvászonkötésben K —.50.
 Szent Imre herceg élete. Élet- és jellemrajz. Függelékül a szent Imréről szóló himnuszok. Irta *dr. Karácsony Imre*. Kötve K 1.20.
 Karácsonyi képeskönyv jó gyermekek számára. Festette *Diefenbach Lenárd*. Szöveget írta *Rosty Kálmán S. J.* Negyedret, 16 színyomatú lap. Kötve K 2.40.
 A testvérek. Ifjúsági elbeszélés. Két képpel. Irta *Kincs István*. Kötve —.80.
 A vadon gyermeke. Ifjúsági elbeszélés. Két képpel. Irta *Kincs István*. Kötve —.80.
 Levelek hugomhoz az olvasásról. Irta *Kisfaludy Arpad*. Füzve K 1.20, kötve K 2.—.
 Magyar szentegyházak regéi. Képekkel. Irta *Látközy Mihály*. Kötve K 2.40.
 A magyar történet századai. Számos szép képpel. Irta *dr. Lőrincz Gyula*. Díszes vászonkötésben K 1.60.
 Márta naplója. A női ifjúságnak ajánlja a Szent-István-Farsulat. Kötve K 2.40.
 Millenniumi emlékkönyv. Sok szép képpel. Díszes vászonkötésben K 1.60.
 Karácsonyi Aranykönyv jó gyermekek számára. Irta *Pap bácsi*. Hegedüs László rajzaival. Kötve K 4.—.
 A Miklós országa. Verses elbeszélés jó gyermekek számára. Irta *Pap bácsi*. Hegedüs László rajzaival. Kötve K 1.20.
 Irodalmunk a millenniumig. Számos szép képpel. Irta *Pintér Kálmán*. Díszes vászonkötésben K 1.60.
 Magyar drámai mesék a magyar ifjúság számára. Irta *Pintér Kálmán*. Angolfélvásznonkötésben K 2.—.
 Színjátékok ifjúsági színpadra. Irta *Pokorny Emanuel*. I. kötet (Tartalom: A vértanú család. — Morus tanús.). Kötve K 1.60.
 — Ugyanaz. II. kötet (Tartalom: A pádlásszobában. — Az örökség. — Inkognitó. — Az igazgató úr. — A fogadás.) Kötve K 1.60.
 A női erények legszebb virágai. Világhalépo leánykák számára. Irta *baró Pongracz Julia*. Kötve K 2.—.
 Kis barátainknak. Versek, történetek. Képekkel. Irta *Prónai Antal*. Kötve K 1.60.
 A kis Jézus. Verses elbeszélések képekkel. Irta *Prónai Antal*. Kötve K 2.20.
 Beppo, a lazzaroni fiú. Irta *Roljus Károly*. Nápolyi történet az ifjúság számára. Németből fordította *Plöskál Rudolf*. Képekkel. Kötve K 1.60.
 Egyiptomi József. A mi kedves Üdvözítőnk Jézus Krisztusnak megragadó előképe. Irta *Seeburg József*. (12 színyomatú kép.) Kötve K 2.40.
 Sötét napok. A három árva. Elbeszélések az ifjúság számára. Képekkel. Kötve K 1.60.
 Szabad órákra. A katolikus ifjúság számára. Kötve korona 2.—.
 A halu őrangyala. Irta *Szabó Imre*. Kötve K 1.40.
 Kicsinyek áhitata. Vallásos vezérkönyv kisdudvónitizetek, elemi iskolák, óvónőképzők, nevelők és családok számára. Irta *Számord Ignác*. Kötve korona 2.—.
 A torony története. *Sziklay J.-tól*. Gonosz idők. *Kincs István*-tól. Elbeszélések az ifjúság számára. Két képpel. Kötve K 1.60.
 Tisztító tűzön át. Regény az ifjúság számára. Képekkel. Irta *Sziklay János*. Kötve K 2.20.
 Tanulságos olvasmányok az ifjúság számára. Képekkel. Kötve K 1.60.
 A várnai csata. Irta *Vaszcary Kolos*. Füzve K 1.—.
 Az öröklámpa. Elbeszélés. Irta *Wiesemann Miklós*. Fordította *Urbanek Sándor*. Félvászonkötésben —.50.
 Egész vászonkötésben K —.80.

Ifjúsági imakönyvek.

Gyónási könyvecske kath. gyermekek számára. Irta *Drcher Tibadar*. Ara kötve K —.32.
 A bérmálás szentsége. Előkészítő oktatások a bérmálás szentségének fölveteléhez. Összeállította *Novák Lajos*. Ara füzve K —.24.
 Tárkányi Béla. Lelki Manna. Imádságos- és Énekeskönyv a katolikus ifjúság számára. Diszkötésben K 1.60. Vásznonkötésben színes nyomással K 1.— Vásznonkötésben, fekete nyomással K —.70.
 — Lelki Manna. Bogisich Mihály hangjegyeivel. Ara vászonkötésben K 1.—, fekete bőrkötésben K 2.—, Chagrinbőrkötésben K 2.60.
 — Kis Lelki Manna. Énekeskönyv a legkisebb tanulók számára. Kivonat a Lelki Mannából. (96 oldal.) Ara K —.24.
 — Szent Énekfűzér, a kath. egyh. Énektárból kivonva és néhány latin énekkel megtoldva K —.40.
 Jézus és a jó gyermek. Oktatókönyv serdülő gyermekek számára. Kötve K 1.20.
 Gonzagai szent Alajos, az ifjúság példányképe és védőszentje. Élete, követése, a hat vasárnapi ájtatosság és imádságok. Irta *Papencordt Gáspár*. Kötve K —.50.
 Officium Divinum. Kalauz a keresztény kath. magán- és nyilvános isteni szolgálatra. Magyar és latin szöveggel. Füzve K 4.—. Kötve K 6.—, 7.—, 8.—, 10.— és 12.—.
 Officium Hebdomadae Sanctae. Nagyheti szertartások. Magyar és latin szöveggel. Füzve K 2.40, kötve K 3.20, 4.40, 5.20, 7.— és 8.—.
 Venite adoremus! Katolikus oktató- és imádságoskönyv a tanulóifjúság számára. Jelesebb szerzők után egybeállította *dr. Lang Ince*. Vásznonkötésben K 2.—, bőrkötésben vörösmetszéssel K 3.20, bőrkötésben aranymetszéssel K 4.—.
 Ájtatossági gyakorlatok. Imádságok és egyházi énekek a római katolikus ifjúság számára. Szerkesztette *Pokorny Emanuel* főgymn. hittanár. Második átdolgozott kiadás. Kötve K 2.—.
Felnöttek számára.
 Áhitat szárnyain. Himnuszok és vallásos költemények. Irta *Bán Aladar*. Eredeti rajzokkal. Füzve K 3.—, kötve K 4.—.
 Magyarok hazája költők dalaiban. A legszebb hazafias költemények gyűjteménye. Összeállította *Babik József*. Kötve K 7.60.
 Szent Monika élete. Irta *Bougaud Emil*. Fordította *Ruschek Antal*. Szép címképpel. Füzve K 4.—, kötve K 6.—.
 A fájdalom. Irta *Bougaud Emil*. Fordította *Szentannai (Spett) Gyula*. Füzve egyszerű papíron K 1.50, finomabb papíron K 2.—, diszkötésben K 3.—.
 Művészettörténeti korrajzok. Berezetésül a képzőművészetek egyetemes történetébe. Két kötet. Irta *Divald Kornél*. 161 képpel. Füzve K 4.40, kötve korona 5.20.
 A mi Urunk Jézus Krisztus. Irta *Dupanloup B.* Fordította *Ruschek Antal*. Kis negyedret alakú diszmű. Egy műlappal, 5 teljes oldalnagságú és mintegy 70 kisebb képpel. Díszes kötésben K 12.—. — Ugyanaz nehezebb papíron, selyemkötésben K 20.—.
 Az Úr Jézus szülőföldjén. Utelírás. Irta *Huber Lipót*. Eredeti rajzokkal. Színes borítékban K 3.—.
Goffine Lenárt. Katolikus Oktató- és Épületeskönyv. Rövid értelmezése a vasárnapi és ünnepi leckéknek és evangéliumoknak, ezekből levont hit- és erkölcsi tanításokkal és az egyházi szertartások magyarázatával. Harmadik átdolgozott kiadás, képekkel. Füzve K 4.40, vászonkötésben K 6.—, félbőrkötésben K 7.—.
 A Csendes Oceánon. Utazási élmények. Irta *May Karoly*. Fordította *Székrenyi Lajos*. Kötve K 6.—.

Karácsony, Irta *May Károly*. Fordította *Székrenyi Lajos*. Kötve K 6.—
Boldog Alacoque M. Margit élete és a Jézus szent Szíve tiszteletének eredete. Irta *Bougaud Emil*. Fordította *Szentannai (Spetty) Gyula*. Füzve K 1.20, kötve K 2.20.
Katholikus levelek egy megtérő nőhöz. Irta *Platz Bonifac*. Kötve K 2.—
A keresztény nő. Irta *Ruschek Antal*. Képekkel. Kötve K 3.—
Üdvözlégymária. Irta *Stolz Albán*. Ford. *Ruschek Antal*. Képekkel. Kötve K 3.—
A szent György vértanúról nevezett Jaáki Apátság Története. Irta *dr. Széchenyi Miklós gróf*, jaáki apát. K 10.—
A megszabadított Jeruzsálem. Irta *Tourquato Tasso*. Olaszból fordította *Janosi Gusztáv*. Két kötet. Diszesen kötve vörösmetszéssel K 6.80, aranymetszéssel K 7.60.
Szentek élete. Különös tekintettel a magyar szentekre. Irta *Vogel Maté S. J.* Egy címképpel. Kötve K 14.—
Az ó- és újszövetségi Szentírás a Vulgata szerint. Küldi György fordítása nyomán jegyzetekkel átdolgozva. Füzve K 8.—. Felbörkötésben K 12.—. Egész börkötésben K 15.—
Fabiola vagy a kutakombák egyháza. Irta *Wiseman Miklós*. Angol eredetiből fordította *Haudék Agoston*. Képekkel. Negyedrat kiadás, díszk K 7.—.
 — Ugyanaz, egyszerűbb kiadás, nyolcadrat, füzve K 2.40, kötve K 3.60.
Quo Vadis? Regény Nero császár idejéből. Irta *Sienkiewicz Henrik*. Két kötet. Eredeti rajzokkal. Diszesen kötésben K 9.—
A kereszties lovagok. Történeti regény a XV. századból. Irta *Sienkiewicz Henrik*. Két kötet. Eredeti rajzokkal. Diszesen kötve K 9.—
A jegyesek. Milánói történet a XVII. századból. Irta *Alessandro Manzoni*. Olasz eredetiből készült fordítás. Két kötet, képekkel. Diszesen kötve K 9.—

Családi Regénytár.

Ara kötetenként szép angolvásznonkötésben K 1.—.

Az eddig megjelent kötetek tartalma.

I—II. kötet.
Germaine eszménye. Regény. Irta *Montal Mária*. Ford. *Szentannai*. — **D'Arbout ezredes három párba.** Elbeszélés. Irta *Beugny d'Hagerne*. Fordította *dr. Rada I.*
 III. kötet.
Utak az életben. Elbeszélések. Irta *Cyprián*.
 IV. kötet.
Filemon ezredes. Elbeszélés. Irta *C. De Lamiraudie*. Fordította *A. Vilma*. — **Hol a boldogság?** Elbeszélés. Irta *Minna Canth*. Finnül ford. *Ban A.*
 V—VI. kötet.
Eszter. Eredeti irányregény az alkoholizmus ellen. Irta *X. grófnő*.
 VII—VIII. kötet.
Éliane. Regény. Irta *Graven Agostné*. Fordította *dr. Rada I.*
 IX. kötet.
Rajzok a kurucvilágból. Irta *Kincs István*.
 X., XI. és XII. kötet.
A vértanú szelleme. Történeti regény. Irta *Filó Károly*.

XIII. kötet.
Ugy a mint volt. Elbeszélések. Irta *Büttner Julia*.
 XIV. kötet.
A Mária-kép. Elbeszélés. Irta *Buol M.* Ford. *Sziklay János*.
 XV. kötet.
Anyaföldön. Elbeszélés. Irta *Andor József* (Cyprián).
 XVI—XVII. kötet.
Don Luis Coloma elbeszélései. Spanyol eredeti után fordította *Jandi Bernardin*.
 XVIII. kötet.
A kékruhás asszony. Irta *Csapódi Istvánné*. — **Psyche lámpája.** Elbeszélés. Irta *Léon de Tinscau*. Fordította *A. V.*
 XIX. kötet.
Hric és az úrfi. Elbeszélés. Irta *dr. Franko Iván*. Fordította *Zsátkovics Kálmán*.
 XX., XXI., XXII. és XXIII. kötet.
A leánymamák fia. Vig regény. Irta *Kincs István*.
 XXIV—XXV. kötet.
A hiábavaló gazdagság. Irta *Jeanne Mairet*. Francia eredetiből fordította *dr. Rada István*. — **Az utolsó betét.** Elbeszélés. Irta *Mrs. Bartle Teeling*. Angolból fordította *G. M.*
 XXVI. kötet.
Falusi történetek. Elbeszélések. Irta *Vértessy Gyula*.
 XXVII. kötet.
Az ezer tó országából. Finn elbeszélések. Finn eredetiből fordította *Bán Aladar*.
 XXVIII. és XXIX. kötet.
Budai históriák. Irta *Tarczai György*.
 XXX. kötet.
A Karassó mellől. Elbeszélések. Irta *Neumayer K. Dező*.
 XXXI. és XXXII. kötet.
Két világ között. Regény. Irta *Andor József*.
 XXXIII. és XXXIV. kötet.
Masolino. Regény Zsigmond király korából. Irta *Tarczai György*.

A Magyar Nép Könyvtára.

Tanulságos és szórakoztató népies olvasmányok gyűjteménye.

Eddig tizenegy kötet jelent meg.

Az első hat kötet elbeszéléseket tartalmaz. A hetedik és nyolcadik Magyarország történelmét, a kilencedik és tizedik kötet Magyarország földrajzát tartalmazza oktató elbeszélő modorban.

A két utóbbi, 7—8 kötet, címe: **A magyar nemzet története.** Elbeszéli *Bodnar Gáspár*. 9—10. kötet: **A magyar föld.** Irta *Sziklay János*.

A 11. kötet tartalma: **Mit ígér és mit ad a szociáldemokrácia?** Irta *Nagy János*.

A tíz első kötet félvásznonkötésben jelent meg. Egy-egy kötet ára 60 fillér. A tizenegyedik kötet színes borítékban, füzve kapható; ennek ára 30 fillér.

Minden kötet külön rendelhető.

Népies olvasmányok.

A *Népiratok* elnevezés alatt megindított ezen füzetes vállalatból eddig 201 füzet jelent meg a legváltozatosabb tartalommal. **Minden füzet külön egy egész kepez.** Olcsó árú — a füzetek bősége szerint 4 fillértől 40 fillérig — lehetővé teszi még a legszegényebbeknek is azok megszerzését.

Minden füzet külön rendelhető.

Részletes tartalomjegyzékkel kívánatra készséggel szolgál a *Szent-István-Társulat* könyvkiadóhivatala.

Megrendelhetők a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.)